

НУМИЗМАТИЧАР
НАРОДНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ
NUMIZMATIČAR
NATIONAL MUSEUM IN BELGRADE

СЕПАРАТ / OFFPRINT

Бојана БОРИЋ-БРЕШКОВИЋ и Мирјана ВОЈВОДА

КОИНОН МАКЕДОНИЈЕ.
РИМСКИ ПРОВИНЦИЈАЛНИ НОВАЦ ИЗ ЗБИРКЕ НАРОДНОГ МУЗЕЈА
У БЕОГРАДУ И СА ЈУЖНИХ НЕКРОПОЛА ВИМИНАЦИЈУМА

Bojana BORIĆ-BREŠKOVIĆ and Mirjana VOJVODA

KOINON OF MACEDON.
ROMAN PROVINCIAL COINS FROM THE COLLECTION OF THE NATIONAL MUSEUM IN BELGRADE
AND FROM THE SOUTHERN NECROPOLES OF VIMINACIUM

БР. 36 • БЕОГРАД • 2018.
№. 36 • BELGRADE • 2018

Бојана БОРИЋ-БРЕШКОВИЋ

Народни музеј Београд

Мирјана ВОЈВОДА

Археолошки институт Београд

КОИНОН МАКЕДОНИЈЕ.

РИМСКИ ПРОВИНЦИЈАЛНИ НОВАЦ ИЗ ЗБИРКЕ НАРОДНОГ МУЗЕЈА У БЕОГРАДУ И СА ЈУЖНИХ НЕКРОПОЛА ВИМИНАЦИЈУМА

Сажетак: У прилогу је анализирано 127 примерака новца градова македонске федерације (Коинон Македоније) у распону од Клаудија I до Филипа I. Од овог броја 96 се налази у нумизматичкој збирци Народног музеја у Београду, док 31 монета потиче са археолошких ископавања у Виминацијуму.

Кључне речи: Римско царство, Македонија, провинцијално ковање, Коинон Македоније

Почеци ковања градова македонске федерације (Коинон Македоније) сежу у крај 3. и почетак 2. пре нове ере,² али предмет нашег истраживања су емисије коване током принципата, од Клаудија I до Филипа I.³

Анализирано је 127 примерака ових провинцијалних издања који потичу из нумизматичке збирке Народног музеја у Београду, као и са археоло-

* Чланак представља резултат рада на пројектима: Балканске провинције Римског царства и циркулација римског провинцијалног новца – Министарство културе и информисања Републике Србије (Б. Борић-Брешковић); Живот у антици: Експанзија градова и урбане цивилизације на Балкану и у градском окружењу од хеленистичког до позно римског периода (бр. 177005) – Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (Б. Борић-Брешковић) и IRS – Виминацијум, римски град и легијски војни логор – истраживање материјалне и духовне културе, становништва, применом најсавременијих технологија даљинске детекције, геофизике и 3Д визуализације (бр. 47018) Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (М. Војвода).

2 Parazoglou 1979, 352; RPC I, 303.

3 Питање ковнице у којој је ова врста новца кована још увек није сасвим разјашњено. Препоставља се да рана ковања из доба принципата потичу из ковнице Солун, а каснија (3. век) из Берије, cf. RPC I, 287; Liampi 2005, 900-901.

шких истраживања виминацијумских некропола Више Гробаља и Пећине (Табела 1).⁴

Иако за већину примерака из збирке Народног музеја (укупно 96 примерака) немамо познато место налаза, могуће је претпоставити да углавном потичу са територије Србије, имајући у виду целину колекције провинцијалног новца. Ако се томе дода 31 примерак са виминацијумских некропола, поузданог места налаза, може се стећи слика о уделу емисија Коинона Македоније на територији данашње Србије или у смислу граница Римског царства преваходно обухваћених простором провинције Горње Мезије.

Коинон Македоније је током принципата емитовао новац у три номинала: највећи (просечне тежине 16,51 гр) који је као реверсну представу имао крилату муњу или представу Ареса (Марса); средњи (просечне тежине 8,39 гр) са представом македонског штита; најмањи (просечне тежине 3,04 гр) који је имао караткер псеудо-аутономног ковања без царског портрета на аверсу и са комбинацијама мотива: Нике – штит, коњ – штит или натпис – штит.⁵ Овај репертоар представа на појединим номиналима присутан је закључно са владавином Комода, са изузетком мотива персонификације Македоније који се појављује само на средњем номиналу кованом у време Антонина Пија.⁶ Од владавине Септимија Севера закључно са Макрином и Дијадуменијаном на реверсу се, поред представе македонског штита, приказује Зевс, персонификација Македоније и јахач. У последњој фази ковања, од Елагабала до Филипа I, забележен је највећи број различитих реверсних мотива, како у регуларном провинцијалном тако и у псеудо-аутономном ковању.

Владавина / Authority	Кат. бр. / Cat. no.	Укупан број новца / Total number of coins
Клаудије I / Claudius I	1-8	8
Нерон / Nero	9-19	11
Веспазијан / Vespasian	20-23	4
Домицијан / Domitian	24-29	6
Непознато I. век / Unknown 1st century	30-40	11
Марко Аурелије / Marcus Aurelius	41-43	3
Фаустина II / Faustina II	44	1
Елагабал - псеудо-аутономно ковање / Elagabalus - pseudo-autonomous	45-46	2
Александар Север - псеудо-аутономно ковање / Severus Alexander - pseudo-autonomous	47-75	29

4 Реч је о две најбројније збирке ове врсте монетарних налаза у Србији, те је из тог разлога сматрано сврсисходним њихово заједничко публикавање. Детаљно о истраженим јужним некрополама Виминацијума и откривеним монетарним налазима, cf. Vojvoda, Mrđić 2016; Vojvoda, Mrđić 2017.

5 RPC I, 303.

6 AMNG III, 82, no. 258; Liampi 2005, 895.

Гордијан III - псеудо-аутономно ковање / Gordian III - pseudo-autonomous	76-113	38
Филип I - псеудо-аутономно ковање / Philip I - pseudo-autonomous	114-118	5
Непознато - псеудо-аутономно ковање 3. век / Unknown - pseudo-autonomous 3rd century	119-127	9
Укупно / Total		127

Табела 1 / Table 1 – Коинон Македоније из збирке Народног музеја у Београду и са јужних некропола Виминацијума / Macedonian Koinon from the collection of the National Museum in Belgrade and from the southern necropolises of Viminacium

Издања Коинона Македоније подељена су у неколико хронолошких фаза.⁷ Првом периоду припадају емисије коване за Клаудија I, Нерона, Вителија и Веспасијана за које је карактеристична реверсна легенда ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, док се на најмањем псеудо-аутономном номиналу појављује само легенда ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, која је уједно обележје свих фаза. Овој фази, у оквиру наших налаза, припадају 23 примерка (Табела 1). Осам их је емитовано за Клаудија I и сви су са представом македонског штита на реверсу. У оквиру 11 примерака кованих за Нерона један је са мотивом Ареса (Марса), док је на осталима поново представа македонског штита. Веспасијанова издања су најмалобројнија и чине их један примерак са мотивом Ареса (Марса) и три са македонским штитом.

Другу фазу ковања у односу на прву карактерише промена реверсне легенде, која сада гласи ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Овој фази припадају емисије Домицијана, Хадријана, Антонина Пија, Марка Аурелија, Фаустине II, један уникатни примерак Луција Вера⁸, као и издања за Комода. У оквиру анализираних примерака ове фазе из Народног музеја у Београду и са виминацијумских некропола забележено је шест комада Домицијановог новца са представом македонског штита, три Марка Аурелија са крилатом муњом, један Фаустине II са главом Горгоне, као и 11 неодређених примерака, сви са приказом македонског штита на реверсу.

Трећа фаза обухвата емисије Септимија Севера, Јулије Домне, Каракале, Макрина и Дијадуменијана,⁹ које, међутим, међу нашим налазима нису забележене.

У четвртој хронолошкој фази, почев од Елагабала и закључно са Филипом I, јављују се истовремено ковања са ликом цара на аверсу и псеудо-аутономна издања са представом Александра III на аверсу.¹⁰ У истом хроноло-

7 AMNG III, 11-25; Liampi 2005, 892-898.

8 Liampi 2005, 894, note 50 наводи уникатни примерак Луција Вера из приватне колекције са представом македонског штита.

9 Liampi 2005, 895-896.

10 AMNG III, 12.

шком распону присутна су и два номинала (велики – АЕ1 и средњи – АЕ2) и, упркос кратком периоду ковања, забележен је велики број различитих калуца. Представе стилски и делимично тематски одговарају истовременим царским емисијама са владарским портретом на аверсу, али су инспирисане и традиционалним мотивима везаним за Александра III.¹¹

У оквиру анализираних примерака из збирке Народног музеја и са некропола Виминацијума регистроване су само емисије друге групе, односно псеудо-аутономна ковања. Истовремено, ова врста монетарних налаза представља најбројнију категорију присутног ковања градова македонске федерације (83 од укупно 127). Емисије са приказом Александра III детаљно су рашчлањене, најпре према аверсним представама (глава или биста Александра III, глава са дијадемом и дугом косом или дијадемом и косом која лепрша, глава са шлемом или лављом кожом), а у оквиру ових одредница према различитим реверсним мотивима.¹²

Издвојена су два примерка са ознаком другог неокорона из времена Елагабала (KOINON MAKEDONON B NEΩ) и са реверсном представом Александра III који стоји држећи коња за узде на првом и приказом коњаника у галопу на другом новцу (кат. 45-46). Следе емисије коване током владавине Александра Севера, датоване у 231. годину, без ознаке NEΩ (KOINON MAKEDONON) на реверсу, а које су заступљене са две различите реверсне представе - лав корача надесно и Нике приказана заједно са персонификацијом Македоније (кат. 47-49). Истој категорији без ознаке NEΩ, али са придодатим натписом на реверсу OMONOIA (KOINON MAKEDONON OMONOIA) припадају два новца (кат. 50-51). Садрже различите реверсне мотиве, на једном је Атина која седи и држи Нике, док је на другом легенда у лоровом венцу. Појавом назива OMONOIA у натпису (ομόνοια – слога, склад) на емисијама кованим у време Александра Севера прославља се разрешење спора и успостављања слоге између слободног града Солуна и провинције уз посредовање цара 231. године.¹³

Следе псеудо-аутономни примерци емитовани у време Александра Севера са ознаком првог неокорона (KOINON MAKEDONON NEΩKOPON) (кат. 52-71), датовани између 231-235. године. У оквиру ових 20 примерака забележене су четири врсте аверсних мотива: глава са дијадемом и дугом косом, глава са дијадемом и косом која лепрша, глава са лављом кожом и глава са шлемом, док су на четири новца регистроване ознаке издања испод главе Александра III. Присутно је седам различитих реверсних представа: Атина седи и држи патеру (2), Атина седи и држи Нике (1), коњаник галопира подигнуте десне руке (5), коњаник галопира са копљем у десној руци (6), Александар III кроти Букефала (2), корпа са светом змијом / cista mystica (3) и император стоји у војничком оделу (1).

11 Liampi 2005, 897.

12 AMNG III, 94-188, nos. 322-859.

13 AMNG III, 20-21.

Током владавине Александра Севера емитовани су и псеудо-аутономни примерци са ознаком другог неокорона (KOINON MAKEDONON B NEOKOPON), такође датовани у период 231-235. година. Међу анализираним налазима регистрована су четири примерка ове врсте новца (кат. 72-75). Код свих је на аверсу глава са дијадемом, приказана са дугом косом (3) или косом која лепрша (1). Разликују се три реверсне представе: Атена седи и држи Нике (2), коњаник галопира са копљем у десној руци (1) и два храма са статуом императора између (1).

Најбројнију групу налаза у збирци Народног музеја и са некропола Виминацијума представљају псеудо-аутономне емисије коване у време Гордијана III (кат. 76-110) са ознаком другог неокорона у облику В или ΔΙC (KOINON MAKEDONON B/ΔΙC NEOKOPON). Ова категорија монета није уже датована у оквиру владарског периода, односно означена је укупним годинама Гордијанове владавине, 238-244. година. Од 35 регистрованих примерака четири на аверсу имају бисту Александра III, а остали главу, при чему су заступљене све варијанте украса на глави, поменутих у категорији Александра Севера са ознаком првог неокорона. На четири аверса и једном реверсу забележене су и ознаке издања. Код ових укупно забележених 35 комада новца разликује се знатан број реверсних представа (17) са бројним варијантама у детаљима: Зевс седи и држи Нике или патеру (3), Атена седи и држи Нике или патеру (3), коњаник галопира са копљем у десној руци (3), коњаник галопира подигнуте десне руке (3), Александар III на коњу са два копља пробада лава (1), император стоји у војничком оделу (2), Херакле у едикули (1), Херакле и бик (1), Нике у биги (1), легенда у лоровом венцу (1), два храма са статуом на стубу између (2), два храма са различитим варијантама у броју стубова (4), храм и агностички сто (2), агностички сто (7) и корпа са светом змијом / *cista mystica* (1).

Током владавине Гордијана III емитоване су монете са ознаком другог коинона у реверсној легенди и са допуном у натпису ОΛΥΜΠΙΑ (KOINON MAKEDONON B NEOKOPON OΛΥΜΠΙΑ). Забележена су три примерка (кат. 111-113) од којих сви на аверсу имају главу Александра III са дијадемом, а два од њих и ознаке издања. Сваки има различиту реверсну представу: коњаник галопира са копљем у руци, агностички сто на којем су две урне са палминим гранама или су приказане само две урне с палминим гранама. ОΛΥΜΠΙΑ у реверсној легенди односи се на обележавање Неокорона у Берији уз учешће целе провинције.¹⁴

Следе завршне псеудо-аутономне емисије Коинона Македоније, коване за време Филипа I (кат. 114-118) са ознаком другог неокорона и године која је обележена као ΕΟC (KOINON MAKEDONON B NEOKOPON ΕΟC). Озна-

14 Према Геблеру (AMNG III, 13) прослава у Берији одиграла се 242. године, као и према Лиампи (Liampi 2005, 897, note 72), која помиње да су ОΛΥΜΠΙΑ свечаности обележаване сваке четврте године. Contra Touratsoglou 1970, 288-290, који предлаже 243. годину као датум одржавања ових свечаности, образлажући став чињеницом да је Гордијан III на њима присуствовао, али да царско присуство 242. године није било могуће због војних активности које је водио против германских племена у Мезији (242. година) и рата са Сапором I (242/243. година).

ка ЕОС датује ова издања у 244. годину.¹⁵ Од пет примерака на једном је представљена биста, а на остала четири глава Александра III, при чему су заступљене све варијанте украса на глави (дијадема, лавља кожа, шлем). Издвојене су четири различите реверсне представе: два храма са шест стубова, коњаник галопира са копљем у десној руци, лав у ходу надесно и Атена седи налево.

Преосталих девет псеудо-аутономних емисија Коинона Македоније (кат. 119-127) није било могуће распоредити у било коју од напред наведених група због нечитљивости реверсних легенди. Међу њима се налази и примерак (кат. 125) за чију реверсну представу није нађена аналогија у референтним каталозима. Приказана је статуа императора (или Александра III) у стојећем ставу, са копљем у десној и нејасним предметом (паразонијум ?) у левој руци. Статуа је постављена испред тетрастилног храма приказаног у перспективи.

Посматрајући циркулацију римског провинцијалног новца на територији данашње Србије у целости може се закључити да су ове емисије најприсутније током првих деценија 3. века, све до отварања ковнице у Виминацијуму 239. године, а потом и у Дакији 246. године, иако у мањем обиму. Главни разлог налази се у недостатку бронзаног новца сенатских емисија у оптицају подунавских и балканских ковница.¹⁶ Анализе провинцијалног новца на територији данашње Србије, закључно са владавином Комода, показују да је брозани провинцијални новац малоазијских ковница присутан у мањој мери, док је у односу на та ковања нешто заступљенији новац македонских и трачких ковница. Стање се мења током владавине Септимија Севера, његових синова и Елагабала. У том периоду запажена је двоструко већа присутност провинцијалног бронзаног новца, при чему највећи број емисија потиче из македонских ковница, првенствено из ковнице у Стобима. Постепено се повећавало присуство новца битинијске ковнице Никеје, из које се највећи прилив бележи у време Александра Севера. Слична ситуација задржава се и током прве године владавине Гордијана III. Захваљујући отварању ковнице у Виминацијуму и почецима циркулације овог новца бележи се одмах смањени прилив новца Гордијана III из ковнице у Никеји. Анализа монетарних налаза са територије данашње Србије показала је да је у периоду од Филипа I до Валеријана I и Галијена већина провинцијалних емисија потицала из ковнице у Виминацијуму (Графикон 1).

Још једна занимљивост односи се на македонске и трачке ковнице, које су у извесној мери снабдевале Горњу Мезију новцем током прва два века Римског царства. Ковница у Стобима затворена је за време Каракалине владавине, управо у време када се у Мезији у већој количини у оптицају појављује новац Никеје. Готово истовремено, за време Елагабала и посебно Алексан-

15 AMNG III, 14; Liampi 2005, 897, note 75.

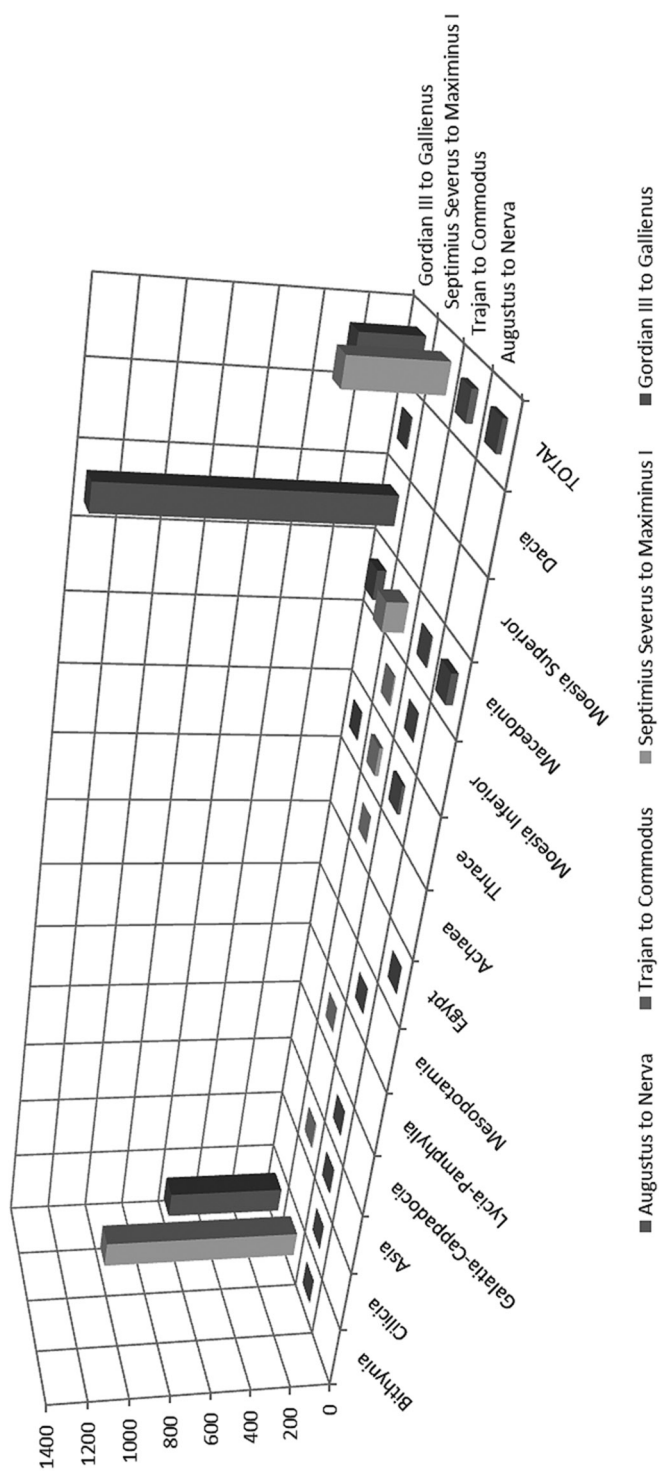
16 Борић-Брешковић 1976, 8, нап. 2; Црнобрња 1993, 17-19; Găzdac, Alföldy-Găzdac 2008, 136, note 14; Borić-Brešković, Vojvoda 2018, 74; Vojvoda, Crnobrnja 2018, 131.

дра Севера и Гордијана III, у Македонији се поново кују запажене емисије градова македонске федерације (Коинон Македоније), које нису имале значајнијег удела у циркулацији на територији данашње Србије за разлику од новца Никеје. Ипак, као што је видљиво из Графикана 1, удео ковнице Стоби до њеног затварања и потом аутономног ковања градова македонске федерације све до отварања ковнице у Виминацијуму, заступљен је одмах иза ковнице у Никеји (Графикон 1).¹⁷

Иако за већину анализираних примерака не располажемо подацима о месту налаза,¹⁸ публикавање издања Коинона Македоније (127), како из збирке Народног музеја у Београду (96) тако и са виминацијумских некропола (31), поузданог места налаза, доприноси разрешавању многобројних питања циркулације и оптицајних домета провинцијалног новца у овом делу Римског царства.

¹⁷ Vojvoda, Crnobrnja 2018, 134-135.

¹⁸ Са археолошких истраживања у Виминацијуму потиче 31 примерак, док је од 96 примерака из Народног музеја у Београду место налаза познато само за две монете. Имајући у виду целину збирке провинцијалног новца из Народног музеја у Београду са великом вероватноћом може се претпоставити да и овај новац у највећој мери потиче са територије данашње Србије.

Графикон 1 / Graph 1 – Заступљеност провинцијалног ковања на територији данашње Србије према периодима / Presence of the provincial coinage at the territory of present-day Serbia

MACEDONIAN KOINON
КАТАЛОГ / CATALOGUE

Напомене уз каталог / Notes to the Catalogue

Каталог је уређен хронолошки према владавинама појединих царева /
The catalogue is arranged chronologically according to the reigns of the
Roman emperors

Каталог садржи следеће податке / Catalogue contains the following data:

Колона / Column 1 – Редни број каталога / Catalogue number

Колона / Column 2 – Тежина/Weight (gr); Пречник/Size (mm); Оса /
Axis (стране света/sides of the World)

Колона/Column 3 – Аверсна легенда и опис аверсне представе/Ob-
verse legend and description

Колона/Column 4 – Реверсна легенда и опис реверсне представе/Re-
verse legend and description

Колона/Column 7 – Референце и коментари/References and notes

Колона/Column 8 – Година ковања/Minting year

Колона/Column 9 – Инвентарски број/ Inventory number

Референце / References:

AMNG III – H. Gaebler, *Die Antiken Münzen Nord-Griechenlands*, Bd. III, Makedonia und Paionia, Berlin 1906.

RPC I – A. Burnett, M. Amandry, P. P. Ripollès, *Roman Provincial Coinage*, Vol. I, *From the death of Caesar to the death of Vitellius* (44 BC-AD 69), Cambridge 1992.

RPC II – A. Burnett, M. Amandry, I. Carradice, *Roman Provincial Coinage*, Vol. II, *From Vespasian to Domitian* (AD 69-96), Cambridge 1999.

RPC IV – V. Heuchert, C. Howgego, *Roman Provincial Coinage*, Vol. IV, *The Antonines* (AD 138-192), Online catalogue rpc.ashmus.ox.ac.uk [Roman provincial coinage online].

CLAUDIUS I

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
1	9.17 24.50 /	ΤΙ ΚΛΑΥΔΙΟΣ - ΚΑΙΣΑΡ Bare head left.	ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	NM Coll. 1336/510
2	8.84 24.10 /	[...]ΑΙΟΥ?[...] Bare head left.	[ΣΕΒΑΣΤΟΣ] ΜΑΚΕΔΟΝ[ΩΝ] Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	NM Coll. 41_6/45 (Vajfert)
3	7.71 23.50 /	ΤΙ ΚΛΑΥΔΙΟΣ - ΚΑΙΣΑΡ Bare head left.	ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	NM Coll. 1336/511
4	9.46 24.10 /	Illegible. Bare head left.	Illegible. Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	Vim. Coll. V.G./ 12123
5	8.57 23.63 /	Illegible. Bare head left.	[...] ΜΑΚΕΔΟΝ[ΩΝ] Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	Vim. Coll. P./7940
6	8.18 24.57 /	Illegible. Bare head left.	[...] ΜΑΚΕΔΟΝ[ΩΝ] Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	Vim. Coll. P./11381
7	7.51 23.83 /	[...] - ΚΑΙΣΑΡ Bare head left.	Illegible. Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	Vim. Coll. P./3007
8	7.00 23.30 S	Illegible. Bare head left.	[...] M[...]ΔΟ[...] Macedonian shield.	AMNG III, p. 77, no. 238; RPC I, p. 304, no. 1612	41-54	Vim. Coll. V.G./ 6424/2

NERO

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
9	17.19 29.20 N	ΚΑΙΣΑΡ - ΝΕΡΩΝ Bare head left.	ΜΑΚΕΔΟ - ΝΩΝ Ares standing left, holding wreath in right hand and spear in left; shield in lower right field.	AMNG III, p. 77, no. 240 RPC I, no. 1613	54-58	NM Coll. 1336/514
10	8.76 29.20	ΚΑΙΣΑΡ - ΝΕΡΩΝ Bare head left.	ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield	AMNG III, p. 78, no. 242 var. (rev.); RPC I, no. 1614 var. (rev.)	54-58	NM Coll. 1336/513
11	9.27 24.53 /	Illegible. Bare head left.	Illegible. Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. P./12166

12	8.18 25.55 N	Illegible. Bare head left.	[ΣΕΒΑΣΤΟ]Σ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. P./5855
13	7.33 23.40 W	[...]ΟΝ ΚΑΙΣΑΡ Bare head left.	[Σ]ΕΒΑΣ[...] Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./5533
14	7.07 24.29 /	Illegible. Bare head left.	[...] Μ[...] Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./1181
15	6.39 24.60 /	Illegible. Bare head left.	Illegible. Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./8586
16	6.10 24.70 S	ΚΑΙ[...] Bare head left.	[...]ΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./6384
17	5.99 24.80 /	Illegible. Bare head left.	[ΣΕΒ]ΑΣ[ΤΟΣ] [ΜΑ]ΑΚΕΔ[ΟΝΩΝ] Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./6148
18	5.97 23.90 S	Illegible. Bare head left.	[...]ΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./3835
19	5.81 25.90 NW	ΚΑΙΣΑΡ - ΝΕΡΩΝ Bare head left.	ΣΕ[ΒΑΣ]ΤΟ[Σ] ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 78, no. 242; RPC I, no. 1614	54-58	Vim. Coll. V.G./361

VESPASIAN

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
20	18.23 28.80 S	[ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ?] [ΚΑΙΣΑΡ?] [Ο] ΥΑΣΠΑΣΙΑΝΟΣ (sic!) Laureate head right.	[ΜΑΚΕ]ΔΟ - ΝΩΝ Ares standing left, holding large wreath and spear, shield in lower right field.	cf. AMNG III, p. 79, no. 247 (AE1, but head left); cf. RPC II, p. 74, no. 332 (only AE2 head right)	69-79	NM Coll. 1336/518
21	11.18 27.50	ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΟΥ[...] Laureate head left.	ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 248-249; RPC II, p. 74, no. 333	69-79	NM Coll. 1336/515
22	9.62 23.10	[ΑΥΤΟΚΡΑ]ΤΩΡ ΚΑΥΣΑΡ (sic!) ΟΥΕΣ[...] Laureate head left.	ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 248-249; RPC II, p. 74, no. 333 var. (obv.)	69-79	NM Coll. 1336/516
23	7.39 25.60	ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ [ΚΑΙΣΑΡ?] [ΟΥΕΣ] ΠΑΣΙΑΝΟΣ Laureate head left.	ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 248-249; RPC II, p. 74, no. 333	69-79	NM Coll. 1336/517

DOMITIAN

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
24	8.80 23.60	[ΑΥΤ ΚΑΙΣΑΡ] ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΣΕΒ Laureate head right.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 252 RPC II, p. 74, no. 336	81-96	NM Coll. 1336/519
25	8.41 22.66 N	[...] ΔΟΜΙΤΙΑΝΟ[Σ] [...] (from r. to l.; up) Laureate head right.	[...]ΝΩΝ ΜΑΚΕΔ[...] Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 252 RPC II, p. 74, no. 336	81-96	Vim. Coll. P./1776
26	6.78 22.10 S	[...] ΔΟΜΙ[...] Laureate head right.	[...]ΝΩΝ Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 252 RPC II, p. 74, no. 336	81-96	Vim. Coll. V.G./7376
27	6.52 28.80 SE	[...]ΙΣΑΡ ΔΟΜΙΤΙ[...] Laureate head right.	KOINON ΜΑΚΕΔ[...] Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 252 RPC II, p. 74, no. 336	81-96	Vim. Coll. V.G./2799
28	4.99 22.60 /	Illegible. Laureate head right.	[...]ΝΩ[...] Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 252 RPC II, p. 74, no. 336	81-96	Vim. Coll. V.G./ 11434
29	4.58 22.20 /	Illegible. Laureate head right.	Illegible. Macedonian shield.	AMNG III, p. 80, no. 252 RPC II, p. 74, no. 336	81-96	Vim. Coll. V.G./3478

 Unknown authority 1st century

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
30	8.79 25.07 S	Illegible. Head left.	[...]ΔΟΝ[...] Macedonian shield.	–	1st c.	Vim. Coll. P./281
31	8.60 26.24 /	Illegible. Head right.	Illegible. Macedonian shield.	–	1st c.	Vim. Coll. P./1486
32	7.64 25.10 /	Illegible. Head left.	Illegible. Macedonian shield.	–	1st c.	Vim. Coll. P./3037
33	7.38 23.70 /	Illegible. Head left.	Illegible. Macedonian shield.	–	1st c.	Vim. Coll. V.G./1829

КОИНОН МАКЕДОНИЈЕ.
РИМСКИ ПРОВИНЦИЈАЛНИ НОВАЦ ИЗ ЗБИРКЕ НАРОДНОГ МУЗЕЈА У БЕОГРАДУ ...

34	6.80 18.00 /	Illegible. Head left.	Illegible. Macedonian shield.	-	1st c.	NM Coll. 1336/537
35	6.20 23.10 /	Illegible. Head left.	Illegible. Macedonian shield.	-	1st c.	Vim. Coll. P./6561/7
36	5.92 24.26 N	Illegible. Head left.	[...]ΔΟΝ[...] Macedonian shield.	-	1st c.	Vim. Coll. P./4043
37	5.47 22.31 W	Illegible. Head right.	KOINON [...] Macedonian shield.	-	1st c.	Vim. Coll. P./6532/2
38	4.97 24.30 SW	Illegible. Bare head left.	[...] ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Macedonian shield.	-	1st c.	Vim. Coll. V.G./133
39	4.33 / /	Illegible. Head right.	Illegible. Macedonian shield.	- Broken	1st c.	Vim. Coll. P./4593
40	2.97 19.20 /	Illegible. Head right.	Illegible. Macedonian shield.	- Perforated	1st	Vim. Coll. V.G./3179

MARCUS AURELIUS

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
41	7.84 23.40 SE	Illegible. Head bare right.	KOINON M[AKEΔONΩ]N Winged thunderbolt.	AMNG III, p. 83, no. 270; RPC IV online, temp. no. 4278	161-180	Vim. Coll. V.G./4801
42	6.92 24.80 NE	KAICAP AN- TΩNINOC Laureate head of Marcus Aurelius right.	KOINON MA- KEΔONΩN Winged thunderbolt.	AMNG III, 74, no. 275; RPC IV online, temp. no. 4280	161-180	NM Coll. 1118/8
43	6.92 24.80 NE	KAICAP - ANTΩNINOC Radiate bust of Marcus Aurelius right, wearing cuirass, seen from behind.	KOINON MA- KEΔONΩN Winged thunderbolt.	AMNG III, p. 84, no. 275; RPC IV online, temp. no. 4285	161-180	NM Coll. 1006/8

Faustina II

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
44	6.73 23.30 /	ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ Draped bust right, head bare.	KOINON MA- ΚΕΔΟΝΩΝ Gorgoneion in double line of dots. Legend separated by bunch of grapes or club.	AMNG III, -; RPC IV, temp. no. 4296	161-180	NM Coll. 1336/525

With Alexander III on obverse

With ΝΕΩ Β

Striking under Elagabalus

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
45	11.70 26.60 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing lion skin headdress.	KOI MAKEΔON-ΩΝ Β ΝΕΩ-ΚΟΡΩΝ Horseman (Alexander) standing front in military dress, looking right, holding spear in l. hand (?) and horse's reins with right hand; horse to left.	AMNG III, p. 123, no. 476 var. (rev. legend)	218-222	NM Coll. 1336/781
46	14.95 27.10 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON MA- ΚΕΔΟΝ-ΩΝ Β ΝΕ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 123, no. 480	218-222	NM Coll. 1336/792

With Alexander III on obverse

Without ΝΕΩ

Striking under Severus Alexander

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
47	14.06 25.40 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; club below neck.	KOINON (below) ΜΑΚΕΔΟΝΩ-ΝΕ (around) Lion advancing right; above horizontal club with handle on the right.	AMNG III, p. 94, no. 325	231	NM Coll. 668/1

48	6.58 22.70 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; club below neck.	KOINON (below) ΜΑΚΕΔΟΝΩ-Ν (around) Lion advancing right; above horizontal club with handle on the right.	AMNG III, p. 94, no. 325	231	NM Coll. 814/1
49	9.68 25.30 N	[...]ΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair; star below neck.	ΜΑΚΕ-ΔΟΝΩΝ in ex. ΟΜΟΝΙ-Α Nike advancing right, holding palm frond and wreath, towards Macedon, standing left, wearing calathus and holding spear; altar between and both hold patera above altar in right hand.	AMNG III, p. 95, no. 327	231	NM Coll. 1336/777

**With Alexander III on obverse
 Without ΝΕΩ + ΟΜΟΝΟΙΑ
 Striking under Severus Alexander**

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
50	13.24 26.90 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair; small wreath below neck.	KOINON ΜΑ-ΚΕΔ- ΟΝΩΝ in ex. ΟΜΟΝΟΙ-Α Athena seated left, holding Nike in right hand and spear in left; shield behind chair.	AMNG III, p. 96, no. 334 (rev. Kabir instead of Nike)	231	NM Coll. 1336/759
51	13.80 25.80 S	ΑΛΕ[...]ΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON [...] ΟΜΟ/ ΝΟΙ/Α within laurel wreath in three lines.	AMNG III, -; (ΟΜΟΝΟΙΑ types cf. AMNG III, nos. 326-339)	231	NM Coll. 1336/811

**With Alexander III on obverse
With ΝΕΩ
Striking under Severus Alexander**

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
52	12.54 26.70 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡ-ΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON ΜΑΚ-ΕΔΟΝΩ ΝΕΩ Athena seated left, holding Nike in right hand standing left, left hand touching the shield behind chair.	AMNG III, p. 98, no. 344	231-235	NM Coll. 1336/756
53	11.69 27.40 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕ-Ω Horseman galloping right, with right raising hand, mantle waving behind.	AMNG III, p. 101, no. 357 var. (rev. legend); for rev. legend cf. AMNG III, p. 100, no. 356	231-235	NM Coll. 1336/789
54	7.87 23.90 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair; club below neck, with handle on left.	KOIN-ON ΜΑΚΕΔΟΝ-ΩΝ ΝΕ Horseman galloping right, with right raising hand, mantle waving behind.	AMNG III, p. 101, no. 357 var. (obv. club below neck, with handle of the neck)	231-235	NM Coll. 1336/799
55	8.71 26.30 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩ Athena seated left, holding patera in r. hand and resting left arm on shield beside which the spear upright.	AMNG III, p. 102, no. 364	231-235	NM Coll. 1336/762
56	12.60 26.60 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩ Athena seated left, holding patera in r. hand and resting left arm on shield beside which the spear upright.	AMNG III, p. 102, no. 364	231-235	NM Coll. 1336/531
57	14.81 26.10 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right, with flowing hair; club below neck, with handle on left.	KOINO-N ΜΑΚΕΔΟΝΩ in ex. ΝΕΩ Alexander standing right, with horse Bucephalus, who is rearing up on his hind legs before him.	AMNG III, p. 103, no. 368 var. (club below neck instead of thunderbolt).	231	NM Coll. 1336/755

58	8.14 23.80 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; club below neck, with handle on left.	KOINON - M-AKEΔ-ONΩN NE Horseman prancing right, preparing to hurl spear (non vidimus) at serpent below horse, mantle waving behind.	AMNG III, p. 103, no. 372	231-235	NM Coll. 1336/533
59	12.41 26.00 N	ΑΛ-ΕΞΑΝΔΡΟΥ (retrograde, from left to right; ΑΛ below neck) Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩ-N in ex. ΝΕΩ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 104, no. 377 var. (obv. legend)	231-235	NM Coll. 1336/790
60	10.35 27.10 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander right with flowing hair.	KOIN-ON - M-AKEΔONΩN NE Helemeted horseman galloping right, mantle waving behind, and raising spear in raised right hand.	AMNG III, p. 105, no. 381a var. (obv. no club)	231-235	NM Coll. 1336/804
61	11.09 25.50 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	K-OINON ΜΑΚΕΔΟ-ΝΩN NE-Ω Horseman (Alexander) with raising right hand on his horse, galloping right (Adventus type).	AMNG III, p. 106, no. 388 var. (obv. long hair instead of flowing hair)	231-235	NM Coll. 1336/802
62	8.56 26.10 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III left with flowing hair.	KOINON MAKE[...] in ex. ΝΕΩ Horseman galloping right, mantle waving behind, raising right hand.	cf. AMNG III, p. 107, no. 392 rev.; cf. AMNG III, p. 108, no. 403 (obv. head to left, Taf. IV, 13)	231-235	NM Coll. 1336/782
63	11.70 25.90 NW	ΑΛΕΞΑΝ[...] Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON M-AKEΔONΩN NEΩ below cista mystica Cista mystica with serpent.	AMNG III, p. 108, no. 399	231-235	NM Coll. 1336/809
64	10.97 25.80 S	[ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ] Head of Alexander III right with lionskin headdress.	[KOINON M] ΑΚΕΔΟΝΩN ΝΕΩ Alexander standing right, with horse Bucephalus, who is rearing up on his hind legs before him.	AMNG III, p. 111, no. 416a	231-235	NM Coll. 41_6/47 (Vajfert)

65	11.36 26.50 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOI-NON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ - ΝΕΩΚΟ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 113, no. 427a	231-235	NM Coll. 1336/798
66	12.00 27.30 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 113, no. 427c	231-235	NM Coll. 1336/793
67	11.50 26.20 SW	ΑΛΕ[ΞΑΝΔ]ΡΟΥ Head of Alexander right with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ; ΝΕΩ below cista mystica Cista mystica with serpent.	AMNG III, p. 115, no. 437	231-235	NM Coll. 1336/808
68	9.91 24.50 S	[ΑΛΕ]ΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON Μ-ΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 117, no. 447	231-235	NM Coll. 1336/784
69	12.94 25.50 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON ΜΑΚΕ- ΔΟΝΩΝ Ν-ΕΩ Horseman galloping right with right raising hand, mantle waving behind.	AMNG III, p. 117, no. 448	231-235	NM Coll. 1336/788
70	13.21 25.90 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩ Emperor or Alexander standing front in military dress, looking left, holding spear in right hand and parazonium in left.	AMNG III, p. 118, no. 451	231-235	NM Coll. 1336/764
71	12.81 26.90 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl; small wreath below neck.	KOINON ΜΑΚ-Ε- ΔΟΝΩΝ ΝΕΩ Cista mystica with serpent.	AMNG III, p. 118, no. 453 var. (obv. wreath below neck)	231-235	NM Coll. 1336/807

With Alexander III on obverse
With ΝΕΩ Β
Striking under Severus Alexander

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
72	9.63 25.70 S	ΑΛΕΞΑΝ-Δ-Ρ- ΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕ Athena seated left, holding Nike in right hand standing left, left hand touching the shield behind chair (no spear).	AMNG III, p. 125, no. 492 var. (but no spear)	231-235	NM Coll. 1336/758
73	8.25 25.10 N	ΑΛΕΞΑ[ΝΔΡΟΥ] Diademed head of Alexander III right with long hair.	ΚΟΙΝ-ΟΝ Μ-Α- ΚΕΔΟΝΩΝ [B...] Athena seated left, holding Nike in right hand standing left, left hand touching the shield behind chair (no spear).	AMNG III, p. 125, no. 492 var. (but no spear)	231-235	NM Coll. 1336/760
74	14.23 26.90 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 125, no. 495	231-235	NM Coll. 1336/795
75	12.70 25.40 SW	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	ΚΟΙ ΜΑΚ- ΕΔΟΝΩΝ, in ex. Β ΝΕ (ΝΕ in lig.) Two tetrastyle temples on base with one step facing; statue of the emperor, holding spear and parazonium, atop column between temples.	AMNG III, p. 129, no. 519	231-235	NM Coll. 1336/775

**With Alexander III on obverse
With NEΩ B or ΔIC
Striking under Gordian III**

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
76	16.21 28.50 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡ Zeus seated left, holding Nike to left in outstretched right hand and holding sceptre in left hand.	AMNG III, p. 132, no. 530 var. (rev. legend)	238-244	NM Coll. 1336/779
77	12.30 25.40 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOI[NON ΜΑΚΕΔΟ]ΝΩΝ Β ΝΕΩΚΟ Zeus seated left, holding Nike in outstretched right hand (non vidimus) and sceptre in left hand.	AMNG III, p. 132, no. 530	238-244	NM Coll. 1336/780
78	12.28 26.80 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON ΜΑΚ-[ΕΔ] ΩΝ Β ΝΕ (NE in lig.) Zeus seated left, holding patera in right hand and sceptre in left.	AMNG III, p. 132, no. 532	238-244	NM Coll. 1336/778
79	9.53 26.50 NW	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON [ΜΑΚΕΔΟΝ]ΩΝ [Β ΝΕ]ΩΚ Horseman prancing right, holding spear in raising right hand (spear non vidimus); mantle waving behind.	AMNG III, p. 138, no. 564 var. (obv. end of legend OY)	238-244	NM Coll. 1336/767
80	9.00 25.40 NW	ΑΛΕΞΑΝΔ[ΡΟΥ] Diademed head of Alexander III right with long hair.	[...]ΔΟΝΩΝ Β [...] Horseman galloping right, with right raising hand, mantle waving behind.	cf. AMNG III, p. 140, nos. 575a, 575b, 576 (rev. legend with Β ΝΕΩ or Β ΝΕ)	238-244	NM Coll. 1336/787

81	10.41 26.70 S	ΑΛΕΞΑΝΔ[ΡΟΥ] Head of Alexander III right with long hair.	KOINON MAK- EΔONΩN in field, left and right: B - NE Emperor or Alexander standing front in military dress, looking left, holding parazonium in right hand and spear in left.	AMNG III, p. 141, no. 579	238-244	NM Coll. 1336/765
82	11.55 29.30 SW	ΑΛΕΞΑΝΔ[ΡΟΥ] Diademed head of Alexander III right with long hair.	[KOINO]N ΜΑΚΕΔΟ-ΝΩN B [...] Two six-column temples on base with one step, facing.	AMNG III, p. 143, no. 592	238-244	NM Coll. 1336/769
83	10.63 27.20 NW	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOI ΜΑΚΕΔΟΝΩN B NE[...] Two seven-column temples on base with two steps, facing.	AMNG III, p. 142, no. 592 var. (rev.)	238-244	NM Coll. 1336/770
84	13.00 26.90 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOIN [...]N ΚΕΔΟΝΩN B ΝΕΩΚΟΡ Agonistic table and on it two prize urns with palm branch in each; a small amphora between.	AMNG III, p. 144, no. 598	238-244	NM Coll. 1336/817
85	6.59 25.50 SW	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON [...]NΩN; below the table ΝΕΩΚ Agonistic table and on it two prize urns with palm branch; between B.	AMNG III, p. 144, no. 600	238-244	NM Coll. 1336/816
86	7.37 / E	ΑΛΕΞΑΝ[ΔΡΟΥ] Diademed head of Alexander III right, with flowing hair.	KO[INON] [ΜΑΚΕΔΟΝΩN] [ΔΙC] [N]ΕΩΚΟΡ Nike in biga on right, below the horse's legs, serpent.	AMNG III, p. 148, no. 631	238-244	Vim. Coll. V.G./3177
87	12.37 27.30 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	[KOINON?] ΜΑΚΕΔΟΝΩN B N Horseman prancing right, mantle waving behind, raising right hand; star below the horse.	AMNG III, p. 153, no. 663	238-244	NM Coll. 1336/753

88	11.18 26.50 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with flowing hair; small wreath below neck.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ dot B dot ΝΕΩ; star below Cista mystica with serpent.	AMNG III, p. 154, no. 673	238-244	NM Coll. 695/1
89	17.40 27.50 SW	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; serpent below neck.	KOINO-N ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ B; ΝΕΩΚΟ/P in two lines below Two tetrastyle temples on a base with three steps, seen in perspective; between statue on column standing left and holding sceptre in right hand and parazonium in left; above temples prize urns containing palm branch.	AMNG III, p. 155, no. 675	238-244	NM Coll. 652/1
90	10.37 27.30 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; thunderbolt below neck.	KOINON (above); ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ/B ΝΕΩΚΟ/P dot in three lines below Two tetrastyle temples on base with four steps, seen in perspective, between them prize urn.	AMNG III, p. 156, no. 681	238-244	NM Coll. 1336/771
91	14.07 26.60 sw	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ B NE Agonistic table surmounted by two prize urns, each containing a palm branch.	AMNG III, p. 158, no. 694	238-244	NM Coll. 41_6/48 (Vajfert)
92	9.00 24.90 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON ΜΑΚΕ[ΔΟΝ]ΩΝ B NE (NE in lig.) Agonistic table and on it two prize urns, each containing a palm branch.	AMNG III, p. 158, no. 694 var. (NE in lig.)	238-244	NM Coll. 1336/820
93	12.57 27.20 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOI/NON MA/ ΚΕΔΟΝΩ/ N ΔΙC ΝΕ/ΩΚΟΡΩ Legend in five lines within laurel wreath	AMNG III, p. 159, no. 700	238-244	NM Coll. 1336/810

94	15.00 28.90 NE	ΑΔΕ-ΞΑΝΔΡΟΥ Diademed and cuirassed bust of Alexander III with long hair viewed facing, head right.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩΚΟΡ Herakles standing right, leaning on club, within aedicula, with four columns; the two outer pillars each carry a prize urn with palm branch.	AMNG III, p. 160, no. 703	238-244	NM Coll. 1336/803
95	14.49 26.70 SW	ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed bust of Alexander III right, his head gazing upwards, wearing cuirass, seen from front.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕ dot Agonistic table and on it two prize urns with palm branch in each.	AMNG III, p. 161, no. 706	238-244	NM Coll. 1336/819
96	10.47 25.20 N	ΑΔΕΞΑΝΔ-ΡΟΥ Diademed bust of Alexander III right, his head gazing upwards, wearing cuirass, seen from front.	KOINON ΜΑ/ ΚΕΔΟΝΩΝ/ Β ΝΕ in three lines below Tetrastyle temple on a base with four steps, seen in perspective; beside agonistic table surmounted by two prize urns; above one urn purse, the other containing palm branch; amphora below table.	AMNG III, p. 161, no. 709	238-244	NM Coll. 1336/818
97	13.53 27.70 S	ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOIN[ON] [ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ?] [Β?] (non vidimus) ΔΙΚ ΝΕΩΚΟΡΩΝ Athena seated left, holding Nike in right hand standing left, left hand touching the shield behind chair (no spear).	AMNG III, p. 162, no. 716 - Β? ΔΙΚ or no. 717 - ΔΙΚ	238-244	NM Coll. 1336/757
98	8.12 24.50 SW	ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	[...]Ν ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ [Β] [...] Naked male (Herakles) standing right, grasping bull with left hand and and wielding club in right.	cf. AMNG III, p. 163, no. 721.	238-244	NM Coll. 1336/801

99	13.44 26.44 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝ-ΩΝ – ΝΕΩ below horse B Alexander riding his horse left, mantle waving behind, holding two spears in left hand and spearing lion below.	AMNG III, p. 164, no. 724 var. (obv. helmeted head instead of head with lionskin)	238-244	NM Coll. 1336/796
100	14.16 27.00 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ[...] Head of Alexander right, with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚ-ΕΔ- ΟΝΩΝ Β Ν (or NE in lig.) Horseman galloping left, mantle waving behind, and raising spear in raised right hand.	AMNG III, p. 165, no. 728 (rev. legend NE, lig.)	238-244	NM Coll. 1336/805
101	12.63 26.30 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON Μ-ΑΚΕΔΟΝΩ-Ν Β Ν-ΕΩΚΟ Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	AMNG III, p. 166, no. 730	238-244	NM Coll. 1336/791
102	14.38 28.20 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝ [Β] Ν Emperor or Alexander standing front in military dress, looking right, holding spear in right hand and parazonium in left.	AMNG III, p. 167, no. 740	238-244	NM Coll. 1336/766
103	11.17 28.20 S	ΑΛ[ΕΞΑΝ] ΔΡ[ΟΥ] Head of Alexander III right with lionskin headdress.	[ΚΟΙ]ΝΟΝ – ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ [ΔΙC] below ΝΕΩΚΟΡ Tetrastyle temple on a base with four steps, seen in perspective; beside agonistic table with two prize urns; above one urn purse, the other containing palm branch.	AMNG III, p. 169, no. 750 Perforated	238-244	NM Coll. IV,1/85
104	9.86 27.80 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡ above prize urns Β Agonistic table and on it two prize urns, each containing a palm branch; amphora below.	AMNG III, p. 169, no. 752	238-244	NM Coll. 1336/821

105	10.92 26.90 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III with lionskin headdress.	KOINON – ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩ Athena seated left, holding Nike standing left in right hand and spear in left; shield behind chair.	AMNG III, p. 170, no. 760 var. (rev. ΝΕΩ instead of ΝΕΟΚΟΡΟ)	238-244	NM Coll. 668/2
106	8.06 24.20 S	ΑΛΕΞΑ-ΝΔΡΟΥ Diademed bust of Alexander III right, his head gazing upwards, wearing cuirass.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕ Athena seated left, holding patera in right hand, resting left arm on the back of the chair; shield behind her.	AMNG III, p. 171, no. 764a	238-244	NM Coll. 1336/761
107	13.80 26.10 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩΚ Horseman galloping right, mantle waving behind, raising right hand.	AMNG III, p. 174, no. 775a	238-244	NM Coll. 1336/783
108	10.52 26.10 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINO-N ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β below ΝΕΩΚΟ/Ρ Two tetrastyle temples on base with three steps, seen in perspective; two prize urns, each containing a palm branch, at upper left and right; statue of the emperor, holding spear and parazonium, a top column between temples.	AMNG III, p. 175, no. 786	238-244	NM Coll. 1336/774
109	13.30 27.50 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON (above); ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ/ ΝΕΩΚΟ/ΡΩΝ (below in three lines) between temples Β Two tetrastyle temples, on a base with four steps, seen in perspective; between prize urn.	AMNG III, p 176, no. 788	238-244	NM Coll. 668/3

110	11.00 25.70 SW	[...]ΞΑΝΔΡΟΥ-Υ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ (below the table) ΝΕΩΚΟ Agonistic table and on it two prize urns with palm branch; between Β; amphora below the table.	AMNG III, p. 176, no. 789	238-244	NM Coll. 1336/815
-----	----------------------	--	---	------------------------------	---------	----------------------

**With Alexander III on obverse
With ΝΕΩ Β + ΟΛΥΜΠΙΑ
Striking under Gordian III**

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
111	13.93 26.10 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; serpent below neck.	KOINON ΜΑΚ[Ε] ΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩΚΟ ΟΥΛΙΜ/ΠΙΑ (in two lines below horse) Horseman in military dress, with his cloak flowing out behind him riding right, diagonal spear in right pointing downward.	AMNG III, p. 177, no. 795	242-243	NM Coll. 40_47 (Kovačević)
112	11.45 26.10 SW	ΑΛΕ[...] Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩ; Ο/ΛΥΜ/ΠΙΑ (in three lines below the table) Agonistic table and on it two prize urns with palm branch; inscription Ο/ΛΥΜ/ ΠΙΑ below the table, star above prize urns.	AMNG III, p. 177, no. 798 (but no star)	242-243	NM Coll. 1336/814
113	16.28 28.20 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair; wreath below neck.	KOINON ΜΑΚΕΔΟ ΩΝ Β (around) Ο-ΛΥΜ (in two lines above urns) ΠΙΑ (below urns) Two prize urns, each containing palm branch.	AMNG III, p. 178, no. 799	242-243	NM Coll. 1336/768

With Alexander III on obverse
 With ΝΕΩ Β + ΕΟΚ
 Striking under Philip I

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
114	10.00 26.90 NE	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed bust of Alexander III right, his head gazing upwards, wearing cuirass.	KOINON/ ΜΑΚΕΔΟ//ΝΩΝ Β ΝΕΩ (in three lines above) ΕΟΚ (below) Two six-column temples on base with three steps.	AMNG III, p. 185, no. 840	244	NM Coll. 1336/773
115	11.66 28.00 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩΚΟΡ ΕΟΚ (below the horse). Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in raised right hand.	AMNG III, p. 186, no. 843	244	NM Coll. 1336/800
116	7.94 26.40 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right with lionskin headdress.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕ [ΕΟ]Κ (below the horse). Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in raised right hand.	AMNG III, p. 186, no. 843 var. (rev. legend)	244	NM Coll. 1336/797
117	8.32 25.20 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩ dot ΕΟΚ (below club). Lion walking right, horizontal club above, handle on the right.	AMNG III, p. 186, no. 845	244	NM Coll. 1336/813
118	10.35 26.10 SW	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΟ in ex. ΕΟΚ Athena (or Olympias) seated left, feeding a serpent coiled around tree from a patera held in right hand, left arm resting on the back of the chair.	AMNG III, - (no close parallel, cf. AMNG III, p. 185, no. 842 and p. 163, no. 719)	244	NM Coll. 1336/776

**With Alexander III on obverse
Unknown Neokoron
Striking from Elagabalus to Philip I**

Cat. no.	Wt. Diam. Axis	Obverse	Reverse	Ref. and notes	Minting year	Inv. no.
119	14.12 26.20 S	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KO-INON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ [...] Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in raised right hand.	–	218-249	NM Coll. 1336/786
120	12.76 25.80 S	[ΑΛΕΞ]ΑΝΔΡΟΥ Diademed bust of Alexander III right, his head gazing upwards, wearing cuirass.	KOINON ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ NE[...] Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	–	218-249	NM Coll. 1336/794
121	12.73 28.40 NE	Illegible Helmated bust of Alexander III left; on left shoulder shield and spear (spear non vidimus).	Illegible Horseman in military dress, with his cloak flowing out behind him riding right, diagonal spear in right pointing downward.	–	218-249	NM Coll. 41_6/49 (Vajfert)
122	12.21 26.90 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with long hair.	KOINON ΜΑΚΕ[ΔΟΝΩΝ...] Horseman galloping right, mantle waving behind, holding spear in right hand.	with two Neokoria (?): cf. AMNG III, p. 125, no. 495 or p. 126, no. 497	218-249	NM Coll. 1336/785
123	10.44 26.20 N	ΑΑ[...]Υ Diademed head of Alexander III right with long hair; star below neck.	[KOINON MAKE] ΔΟΝΩΝ [...] Nike in galloping biga right.	AMNG III, – (for similar type, cf. p. 102, no. 366 – one Neokoron)	218-249	NM Coll. 1336/763
124	10.29 17.00 N	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Diademed head of Alexander III right with flowing hair.	[...] ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ [...] Horseman raising spear in right hand on horse springing right, star in field below horse.	–	218-249	NM Coll. 41_6/46 (Vajfert)

ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙЈΕ.
 ΡΙΜΣΚΙ ΠΡΟΒΙΝЦΙЈΑΛΝΙ ΝΟΒΑЦ ИЗ ЗБИРКЕ НАΡΟΔΝΟΓ ΜΥΖΕЈА У БЕΟΓΡΑДУ ...

125	9.27 27.80 SW	ΑΛΕΞΑΝΔ[ΡΟΥ] Head of Alexander III right wearing crested Attic helmet with griffin on the bowl.	[...] ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ [..]Ε[...] ΚΟ Statue of emperor (or Alexander III), holding spear in right hand and uncertain object (parazonium) in left in front of tetrastyle temple, seen in perspective.	-	218-249	NM Coll. 1336/772
126	8.74 24.90 NE	ΑΛΕ-[...] Diademed bust of Alexander III right, his head gazing upwards, wearing cuirass.	[...] ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β ΝΕΩΚΟΡΩΝ Lion advancing right; above horizontal club with handle on the right.	AMNG III, -; (lion types, cf. e.g. AMNG III, nos. 583, 670, 741, 760)	218-249	NM Coll. 1336/812
127	5.36 18.80 NW	Illegible Head of Alexander III right with lionskin headdress.	Illegible Horseman (Alexander) with raising right hand on his horse, galloping right (Adventus type).	-	218-249	NM Coll. 827/4

БИБЛИОГРАФИЈА / BIBLIOGRAPHY

AMNG III

H. Gaebler, *Die Antiken Münzen Nord-Griechenlands*, Bd. III, Makedonia und Paionia, Berlin 1906.

Борић-Брешковић 1976

Б. Борић-Брешковић, *Новац колоније Виминацијума у збирци Светозара Св. Душанића*, Београд.

Borić-Brešković, Vojvoda 2018

B. Borić-Brešković, M. Vojvoda, Circulation of Provincial Coins of the Viminacium Colony, In: *VIVERE MILITARE EST, From Populus to Emperors – Living in the Frontier*, Vol. II, Belgrade 2018, 73-100.

Vojvoda, Mrđić 2015

M. Vojvoda, N. Mrđić, *Coin finds from the Viminacium necropolis of Više grobalja and their role in funerary ritual / Nalazi novca sa viminacijumske nekropole Više grobalja i njihova uloga u pogrebnom ritualu*, Beograd.

Vojvoda, Mrđić 2017

M. Vojvoda, N. Mrđić, *Coin finds from the Viminacium necropolis of Pećine and their role in funerary ritual / Nalazi novca sa viminacijumske nekropole Pećine i njihova uloga u pogrebnom ritualu*, Beograd.

Vojvoda, Crnobrnja 2018

M. Vojvoda, A. Crnobrnja, Circulation of the coins of Bithinian mint of Nicaea in Moesia Superior, In: *Proceedings of the International Numismatic Symposium »Circulation of Antique Coins in Southeastern Europe«*, Viminacium 2017, Eds. V. Ivanišević, B. Borić-Brešković, M. Vojvoda, Belgrade 2018, 131-141.

Găzdac, Alföldy-Găzdac 2008

C. Găzdac, A. Alföldy-Găzdac, The Management of a Monetary Crisis? The »P M S COL VIM« and »PROVINCIA DACIA« coinages in the Roman monetary policy of the 3rd century AD, *NZ Bd.* 116/117, 2008 135-172.

Liampi 2005

K. Liampi, Die Münzprägung des Makedonischen Koinon in der Kaiserzeit, In: *Proceedings of the XIII Congreso Internacional de Numismática*, Vol. I; Eds. C. Alfaro Asins, C. Marcos Alonso, P. Otero Morán, Madrid, 2005, 891-904.

Papazoglu 1979

F. Papazoglou, Quelques aspects de l'histoire de la province de Macédoine, *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt (ANRW) : Geschichte und Kultur Roms im Spiegel der neueren Forschung*, 2, Principat. Bd. 7, *Politische Geschichte, Provinzen und Randvölker : Griechischer Balkanraum, Kleinasien*, Ed. H. Temporini, Berlin 1979, 302-369.

RPC I

A. Burnett, M. Amandry, P. P. Ripollès, *Roman Provincial Coinage*, Vol. I, *From the death of Caesar to the death of Vitellius (44 BC-AD 69)*, Cambridge 1992.

RPC II

A. Burnett, M. Amandry, I. Carradice, *Roman Provincial Coinage*, Vol. II, *From Vespasian to Domitian (AD 69-96)*, Cambridge 1999.

Црнобрња 1993

Н. Црнобрња, *Новац провинције Дакије у збирци Светозара Сп. Душанића*,
Београд.

Bojana BORIĆ-BREŠKOVIĆ

National Museum Belgrade

Mirjana VOJVODA

Institute of Archaeology

**MACEDONIAN KOINON. ROMAN PROVINCIAL COINS
FROM THE COLLECTION OF THE NATIONAL MUSEUM IN BELGRADE
AND FROM THE SOUTHERN NECROPOLES OF VIMINACIUM**

SUMMARY

The paper analyses 127 specimens of coinage of the cities of the Macedonian Federation (Macedonian Koinon) spanning the period from Claudius I to Philip I. Of these, 96 are part of the numismatic collection of the National Museum in Belgrade, while 31 denominations originate from archaeological excavations in Viminacium. Although we do not possess data about the place of discovery for the majority of analysed specimens, the publishing of 127 pieces of Macedonian Koinon greatly contributes to the studying of this type of provincial issue in the territory of the Balkan provinces.

НАРОДНИ МУЗЕЈ
NATIONAL MUSEUM